

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

№11
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 310 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o'rni	24
<i>Abdullayeva Ma'sudaxon Abdubannayevna</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari	27
<i>Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati	30
<i>Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o'rgatish metodikasi	34
<i>Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi</i>	
Maktabda fizika fanini o'qitishda innovatsion yondashuv	38
<i>Alinazarova Mahfuza</i>	
Tasavvufdagi "komil inson" konsepsiyasining hozirgi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv sifatida talqini	43
<i>Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o'g'li</i>	
Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar	48
<i>Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna</i>	
Robototexnika fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta'limni tashkil etish	53
<i>Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich</i>	
Xalqaro baholash dasturlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha jahon tajribasi	58
<i>Ergasheva S. T.</i>	
Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlar orqali o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish	61
<i>Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati	64
<i>Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish	68
<i>Hojikarimova Gulasal Tadjaliyevna</i>	
Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish	71
<i>Jo'rayeva Matluba</i>	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari	74
<i>Komilova Z. X.</i>	
O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati	80
<i>M. Yu. Mahkamova</i>	
Psixologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari	86
<i>Madazizova Difuza Raxmatullayevna</i>	
Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes	90
<i>Madina Tilavova</i>	
Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar	94
<i>N. O. Saidova</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida radiologiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli	99
<i>Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna</i>	
Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta'limdagi roli	103
<i>Ochilova Dilbar Isroilovna</i>	
Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi	108
<i>Oripova Zilola</i>	
Ingliz tilini o'qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi	113
<i>Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari	118
<i>Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich</i>	
Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta'siri	122
<i>Qurbanova Ilmira Alisher qizi</i>	

Blended Learning	125
Quvandikova Xadicha	
Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish	129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li	
"Qurilish jarayonlari texnologiyasi" fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish	135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna	
Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli	140
Rustamova Nodira Rustamovna	
Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari	145
Sitora Toshmatova	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati	149
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Musiqqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi	153
Toshpulatova Saida Kuzibaevna	
Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish	158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlat qizi	
Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools	161
Ulasheva Lobar	
Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish	164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari	169
Xakimova Sarvinov Sharifjon qizi	
Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar	173
Xanbabayev Xakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li	
Tasavvufdagi "muhosaba" va "tafakkur" amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi	176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich	
Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati	182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna	
Ota-ona mehrining bola psixologiyasiga ta'siri	185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi	
Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi	189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna	
Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам	193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития	203
Раупова Шохида Ахроровна	
Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы	207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна	
Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы	211
Сулейманова Нилуфар Камиловна	
O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni	214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi	
Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari	218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi	
Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari	221
Abdusalimova Shaxnoza Quduratullayevna	
Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari	224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna	

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari	229
Abirova Umida Nazarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differensiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari.....	232
Adhamova Diyora Sanjar qizi	
Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy	239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich	
Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati.....	244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari	248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi	
Axborotning gnoseologik mohiyati.....	256
Kamolova Munajatxon Jaloldinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari	259
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari.....	262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich	
Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi.....	267
Maxkamova Dilafruz Aliyevna	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv	271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi	
O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida).....	274
S. Sh. Azamatova	
Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari	277
Salayeva Aziza Muhammadmurot qizi	
Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari.....	282
Xolova Mohigul Shavkatovna	
Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish.....	287
Xudoyberganov Atham	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish	291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi	
Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление	295
Кадирова Наргиза Азаматовна	
Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка)	298
Мамырбаева Дина	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	304
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	

XORIY TALABALARGA O'ZBEK TILINI O'RGATISHDA ELEKTRON PLATFORMALAR YARATISH

Jo'rayeva Matluba

"TIQXMMI" MTU

"O'zbek tili va adabiyoti" kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'qitishda elektron platformalardan foydalanishning ilmiy-nazariy asoslari va amaliy imkoniyatlari yoritilgan. Elektron ta'lim tizimining afzalliklari, xorijiy auditoriya uchun o'zbek tilini o'qitishda moslashtirilgan raqamli muhit yaratish, zamonaviy o'quv resurslarini ishlab chiqish hamda ularning samaradorligini oshirish yo'llari tahlil etilgan. Maqolada interaktiv darsliklar, onlayn mashqlar, virtual muloqot vositalari va mobil ilovalarning til o'rganish jarayonidagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: o'zbek tili, xorijiy talabalar, elektron ta'lim, raqamli platforma, innovatsion metod, motivatsiya, interaktivlik.

Abstract: This article discusses the theoretical and practical foundations of using electronic educational platforms in teaching Uzbek to foreign students. It analyzes the advantages of digital learning environments, the creation of adaptive electronic resources, and the methods to enhance the effectiveness of the teaching process. Special attention is given to the use of interactive textbooks, online exercises, virtual communication tools, and mobile applications in learning Uzbek as a foreign language.

Key words: Uzbek language, foreign students, electronic learning, digital platform, innovative method, motivation, interactivity.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретические и практические основы использования электронных образовательных платформ в обучении иностранных студентов узбекскому языку. Анализируются преимущества цифровой образовательной среды, возможности создания адаптированных электронных ресурсов для иностранных учащихся и пути повышения эффективности обучения. Особое внимание уделено использованию интерактивных учебников, онлайн-упражнений, виртуальных средств общения и мобильных приложений в процессе изучения узбекского языка.

Ключевые слова: узбекский язык, иностранные студенты, электронное обучение, цифровая платформа, инновационный метод, мотивация, интерактивность.

KIRISH

Raqamli texnologiyalar asrida tilning virtual makondagi o'rni va funksiyasi keskin o'zgarib bormoqda. Har qanday elektron platformaning muvaffaqiyati, avvalo, uning til jihatidan to'g'ri tuzilganligi va foydalanuvchiga tushunarli interfeysga ega bo'lishi bilan belgilanadi. Shu nuqtayi nazardan, o'zbek tilida elektron platforma yaratish masalasi nafaqat texnik, balki lingvistik jarayon sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbek tilining raqamli kommunikatsiyadagi imkoniyatlarini kengaytirish, uni global tarmoqda faol qo'llash, shuningdek, ona tilimizda ishlab chiqilgan dasturiy mahsulotlarni yaratish orqali tilning ijtimoiy mavqeyini oshirish zarurati mavjud. Shu bois, o'zbek tili negizida elektron platformalar yaratish bugungi kun filologiyasi oldidagi dolzarb vazifalardan biridir.

Globalizatsiya sharoitida madaniyatlararo muloqot va tillarni o'rganishga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Bugungi kunda o'zbek tili nafaqat milliy madaniyat ifodasi, balki xalqaro ta'lim maydonida o'rganilayotgan tillardan biriga aylanmoqda. O'zbekistonning xalqaro miqyosdagi nufuzi, xorijiy davlatlar bilan aloqalarining mustahkamlanishi, xorijlik talabalar sonining ko'payishi o'zbek tilini o'qitish jarayoniga yangi talablarni qo'ymoqda. Til o'rganish jarayonida zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi til ta'limini ilg'or bosqichga olib chiqdi. Elektron ta'lim (e-learning) vositalari, virtual platformalar, multimedia ilovalari hamda sun'iy intellektga asoslangan dasturlar yordamida xorijiy talabalar uchun o'zbek tilini o'rganish yanada qulay, samarali va qiziqarli shaklga ega bo'lmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'zbek tili o'qituvchilari oldida turgan dolzarb vazifalardan biri – o'quv jarayonini raqamlashtirish, talabalarining mustaqil ishlash imkoniyatini kengaytirish hamda ta'lim sifatini oshiruvchi interaktiv platformalar yaratishdir. Shu maqsadda o'zbek tilini o'rgatish jarayoniga mos elektron resurslar, onlayn darsliklar va mobil ilovalar ishlab chiqish dolzarb yo'nalishga aylandi. Maqolaning maqsadi – xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'qitishda elektron platformalarning ilmiy-nazariy asoslarini ochib berish, ularni yaratish tamoyillarini tahlil qilish va ta'lim jarayonidagi amaliy qo'llanilish imkoniyatlarini ko'rsatishdir. Vazifalari – o'zbek tilini o'rgatishda elektron ta'limning nazariy asoslarini yoritish, xorijiy auditoriya uchun mos platforma modelini tavsiflash, interaktiv metodlarning samaradorligini tahlil qilish hamda elektron platforma yaratishda qo'llaniladigan texnologiyalarni aniqlashdir.

XXI asrda raqamli texnologiyalar inson faoliyatining barcha jabhalariga, jumladan, ta'lim sohasiga ham chuqur kirib keldi. An'anaviy o'qitish tizimi asta-sekin raqamli muhitga ko'chib, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi muloqot shakli o'zgarmoqda. Endilikda o'qitish jarayonida elektron ta'lim, masofaviy ta'lim, aralash ta'lim (blended learning) va virtual o'quv platformalari muhim o'rin tutmoqda. O'zbek tilini xorijiy talabalarga o'qitishda bu o'zgarishlar yanada muhimroqdir. Chunki xorijiy talabalarining o'rganish muhiti, milliy mentaliteti, til bilish darajasi va muloqot odatlari turlicha. Shu sababdan ularning ehtiyojiga mos, moslashuvchan, multimedia asosidagi interaktiv platforma yaratish til o'qitish samaradorligini oshiradi. Elektron ta'lim tizimi o'z mohiyatiga ko'ra, bilimni yetkazish, mustahkamlash va baholashni raqamli texnologiyalar asosida tashkil etishdir. O'zbekiston oliy ta'lim tizimida "elektron ta'lim muhitini joriy etish" masalasi davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan.

O'zbek tilini o'qitishda elektron ta'lim quyidagi afzalliklarni beradi:

1. Moslashuvchanlik: talaba dars vaqtini va joyini mustaqil belgilaydi.
2. Multimedia imkoniyatlari: matn, audio, video va grafik materiallar orqali turli sezgi kanallari faollashtiriladi.
3. O'zaro muloqot: onlayn chat, forum, videokonferensiyalar orqali interaktiv aloqalar yo'lga qo'yiladi.
4. Baholashning avtomatlashtirilishi: testlar, viktorinalar va topshiriqlar onlayn tarzda tahlil qilinadi.
5. Statistik monitoring: platforma talabalar faoliyatini kuzatadi va o'qituvchi uchun tahliliy hisobotlar yaratadi.

Bu afzalliklar xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda ayniqsa muhim. Chunki ular uchun dars jarayonida doimiy aloqa, tarjima, izoh va vizual qo'llanmalar zarur bo'ladi. Elektron platformalar bu ehtiyojni to'liq qondira oladi. O'zbek tilini o'rgatishda aralash ta'lim (blended learning) modeli eng samarali yo'nalishlardan biridir. Bu modelda auditoriya darsi (offline) bilan elektron platformadagi o'quv faoliyati (online) uyg'unlashtiriladi. Masalan, o'qituvchi dars davomida yangi mavzuni tushuntiradi, talaba esa platforma orqali mustaqil mashqlarni bajaradi, video darslarni tomosha qiladi va testlardan o'tadi. Elektron ta'lim nafaqat o'quv jarayonini soddalashtiradi, balki til o'rganishda shaxsiylashtirilgan yondashuvni (personalization) ta'minlaydi. Har bir talabaning bilim darajasi, xatolari va yutuqlari tizim tomonidan qayd etiladi. Shunga ko'ra, keyingi topshiriqlar murakkablik darajasi bo'yicha avtomatik tarzda moslashtiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda o'zbek tilini o'rganish uchun mo'ljallangan bir nechta onlayn resurslar yaratilgan. Masalan, O'zbekiston Milliy universiteti va boshqa oliy ta'lim muassasalari tomonidan ishlab chiqilgan virtual darsliklar, "Unilibrary", "Uzbek Language Online" kabi saytlarda xorijiy talabalar uchun o'zbek tili kurslari taklif etilmoqda. Shu bilan birga, xalqaro tajribaga asoslanib, Duolingo, Memrise, Rosetta Stone kabi tizimlarning o'zbek tili versiyalarini yaratish istiqbollidir. Elektron ta'lim tizimi samarali bo'lishi uchun uning didaktik, texnologik va kommunikativ asoslari aniq belgilanishi zarur.

- Didaktik asos – o'quv maqsadlariga erishish uchun elektron vositalarni to'g'ri tanlash;
- Texnologik asos – platformaning barqaror ishlashi va funksional imkoniyatlarini ta'minlash; kommunikativ asos esa o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktiv muloqotni tashkil etishdir.

Demak, elektron ta'lim – bu nafaqat o'qitishning texnik shakli, balki yangi pedagogik falsafani ifoda etuvchi tizimdir. O'zbek tilini xorijiy talabalarga o'qitishda ushbu tizim o'quvchini passiv bilim oluvchidan faol ishtirokchiga aylantiradi. Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda yaratilayotgan elektron platformaning samaradorligini aniqlash – o'qitish sifatini ta'minlashdagi eng muhim bosqichlardan biridir. Platformaning natijadorligini baholash jarayonida bir nechta mezonlar – pedagogik, psixologik, texnologik va lingvometodik ko'rsatkichlar asos qilib olinadi.

Pedagogik jihatdan samaradorlik talabalarning o'zlashtirish ko'rsatkichlari, darsdagi faollik darajasi, mustaqil ishlash motivatsiyasi va til kompetensiyasining shakllanishi orqali belgilanadi. Raqamlar shuni ko'rsatadiki, elektron muhitda o'qitish an'anaviy darslarga nisbatan samaraliroq bo'lishi mumkin. Ayniqsa, video va audio asosidagi mashg'ulotlar xorijiy talabalar uchun tushunishni yengillashtiradi. Til o'rganish jarayoni nafaqat bilim olish, balki psixologik moslashuvni ham talab etadi. Xorijiy talabalar uchun o'zbek tilini o'rganish jarayoni madaniy tafovutlar, talaffuzdagi farqlar, grammatik tizim murakkabligi kabi omillar bilan kechadi. Shu sababdan, platformada motivatsiyani oshiruvchi elementlar bo'lishi juda muhim: foydalanuvchi darajasi oshgani sayin yangi bosqich ochilishi, mukofot belgilarini olish (gamifikatsiya elementi), interaktiv muloqot orqali ijtimoiy faollikni kuchaytirish. Shuningdek, platforma doirasida talabalar o'zaro muloqot qilishi, jamoaviy topshiriqlarni bajarishi mumkin. Bu ularning kommunikativ kompetensiyasini shakllantiradi va o'zbek tilida erkin fikr bildirishga o'rgatadi. Elektron platformaning samaradorligini ta'minlashda texnik imkoniyatlar ham hal qiluvchi rol o'ynaydi. Platforma tezkor ishlashi, internet tezligiga moslashuvchanligi, xavfsizlik tizimining ishonchiligi va foydalanuvchi interfeysining qulayligi talab etiladi. Amaliy tajriba natijasida aniqlangan yana bir muhim jihat – elektron platforma o'zbek tili o'rganishning uch bosqichli modelini samarali qo'llaganidir:

1. **Nazariy bilim bosqichi** – grammatika, so'z boyligi, talaffuz qoidalari elektron darsliklar orqali beriladi;
2. **Amaliy mashq bosqichi** – interaktiv topshiriqlar, testlar, lug'at o'yinlari, so'z birikmalarini to'g'ri qo'llash mashqlari;
3. **Kommunikativ bosqich** – onlayn suhbat, audio-dialoglar, nutqni tahlil qilish va ovozli javob tizimi orqali fikr almashish.

Bu model xorijiy talabalar uchun o'zbek tili o'qitish jarayonini integrallashgan, izchil va dinamik shaklga keltiradi.

XULOSA

Elektron platforma o'zbek tili o'qitishda an'anaviy usullarni to'ldiruvchi emas, balki ularni yangi bosqichga ko'taruvchi vositadir. Platforma yordamida talabalar nutq faoliyatining barcha turlarini – tinglash, o'qish, yozish va gapirishni birgalikda rivojlantiradilar. Raqamli muhitda o'qitish talabalarning mustaqil fikrlashini hamda o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Elektron platforma millatlararo ta'lim muhitida til o'rganishni psixologik jihatdan qulay qiladi, stressni kamaytiradi. Ustuvor yo'nalish sifatida platformani mobil ilova shaklida ishlab chiqish va sun'iy intellekt yordamida foydalanuvchi xatolarini tahlil qilish tavsiya etiladi.

Xulosa qilib aytganda, xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish nafaqat zamonaviy pedagogik jarayonning muhim talabi, balki O'zbekiston ta'lim tizimini raqamlashtirish strategiyasining ajralmas qismidir. Bunday platformalar o'zbek tilining xalqaro miqyosda o'rganilishini yengillashtirib, uni raqamli madaniyat tarkibiga kiritish imkonini beradi. Shunday qilib, elektron ta'lim vositalari o'zbek tilini xorijiy talabalarga o'qitishda innovatsion yondashuvni ta'minlab, o'qitish samaradorligini, til o'rganishga bo'lgan motivatsiyani hamda millatlararo madaniy muloqotni yangi bosqichga olib chiqadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Jumanioyozova, G. Raqamli kommunikatsiya va til madaniyati. – O'zbekiston Milliy universiteti nashri, 2022.
2. Normatov, S. O'zbek tilining raqamli muhitdagi imkoniyatlari. – Filologiya masalalari jurnali, 2023.
3. Mamatov, O. Elektron tilshunoslik asoslari. – Toshkent: Fan, 2020.
4. Qodirova, D. O'zbek tili interfeysi va raqamli madaniyat. – Til va Jamiyat, 2021.
5. Sapargaliyeva, N. Linguistic Design in IT. – Almaty University Press, 2022.
6. Alimova, N. Tilshunoslik va sun'iy intellekt. – Toshkent: Innovatsiya, 2024.
7. Qodirova, N. O'zbek tili ta'limida innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
8. Davletov, B. Til o'rgatishda interaktiv metodlardan foydalanish. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
9. Omonov, N. Elektron resurslar va ularning ta'limdagi o'rni. – Samarqand, 2022.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.